

ПРОДУКТИВНІСТЬ І ЕКСТЕР'ЄРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОРІВ-ПЕРВІСТОК ГОЛШТИНСЬКОЇ ПОРОДИ КАНАДСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ

М.С.Гавриленко

Інститут розведення і генетики тварин УААН

Наведено порівняльні дані селекційної оцінки корів-первісток голштинської породи канадської селекції та української чорно-рябої породи, які лактували в умовах ВАТ племзаводу "Золотоніське" Черкаської області.

голштинська порода, чорно-ряба порода, молочна продуктивність, вік при першому отеленні, корелюючі ознаки

За умов формування ринкових відносин, прискорення процесу підвищення потенціалу продуктивності значною мірою пов'язане з ефективним використанням кращих світових генетичних ресурсів. У багатьох країнах накопичено позитивний досвід поліпшення продуктивних і технологічних ознак за широкого використання генофонду тварин голштинської породи США і Канади. [1,2,6].

Голштинська худоба в Канаді займає близько 92% у породній структурі молочного поголів'я і за своїм генетичним потенціалом, продуктивністю, економічністю, технологічними якостями та точністю оцінки користується високим авторитетом у всьому світі. Канада щорічно експортує в різні країни світу більше 40 тисяч голів худоби, 1000 ембріонів, 1,5 млн. доз сперми. Канадська асоціація по розведенню голштинської породи прийняла стратегію покращення породи, яка включає такі основні положення: головні ознаки добору – вихід молока і оцінка типу; другорядні ознаки – вміст жиру і білка в молоці; щорічно 20% поголів'я корів повинно використовуватись для добору молодих бугайців найвищої племінної якості; генетичний ефект за надоем не менше 1% за рік; в ідеалі корова повинна залишатися в стаді не менше 6 лактацій, телитися у віці 24-26 міс. за живої маси 550 кг і висоті у холці 137 см, а потім – кожні 12-13 міс; споживати велику кількість об'ємистих кормів і забезпечувати високі надої за оптимальних економічних показників [3, 4].

Основні методи генетичного поліпшення й оцінки а також технологія використання тварин голштинської породи канадських і американських селекціонерів і фермерів схожі [6].

До завдання наших досліджень входило проведення за схожих умов годівлі і утримання порівняльної оцінки продуктивних і екстер'єрних особливостей тварин голштинської породи, завезених з Канади, та української чорно-рябої породи, що зумовлено запитом вітчизняної практики селекції молочних порід на сучасному етапі.

Методика досліджень. Об'єктом досліджень були тварини чорно-рябої голштинської породи канадської селекції та української чорно-рябої порід, яких використовували у ВАТ племзаводі "Золотоніське" Черкаської області. Утри-

мання тварин у стійловий період прив'язне, в літній – випас на культурному пасовищі і на кормо-вигульних майданчиках. Доїння корів – дворазове. Витрати кормів на корову за рік становили в середньому 57-62 ц корм.од, у тому числі концкормів – 21-25 ц. Об'ємисті корми роздавали мобільними засобами, концентровані – за допомогою УТР-0,3. Оцінку вагового і лінійного росту, продуктивних якостей, відтворної здатності, вгодованості тварин проводили за загальноприйнятими в зоотехнії методами. Біометричний аналіз первинних даних виконали за М.О.Плохінським [5].

Результати досліджень. Аналіз походження 194 корів-первісток канадської селекції засвідчив, що вони мають високопродуктивних предків. Так, пересічна продуктивність матерів за I лактацію становила: надій молока – 7510 ± 94 кг, вміст жиру в молоці – $3,97 \pm 0,02\%$, вміст білка в молоці – $3,30 \pm 0,01\%$, за II і III лактації відповідно: 8858 ± 96 ; $3,99 \pm 0,02$; $3,31 \pm 0,01$ і 8539 ± 108 ; $4,0 \pm 0,02$; $3,31 \pm 0,01$. Молочна продуктивність матерів становила 8778 ± 145 кг, вміст жиру – $3,82 \pm 0,02\%$, вміст білка – $3,20 \pm 0,01\%$. Індекс племінної цінності батьків коливається в межах від +382 до +1614 кг молока. Тварини відносяться до відомих ліній в голштинській породі: Р.Соверінга, В.Б.Айдіала та ін.

На основі проведених досліджень встановлено, що канадським тваринам властиві такі екстер'єрні характеристики: гармонійна будова тіла, подовжена і ємка середня частина тулуба, тонкий і щільний кістяк, плечі добре розвинені, лопатки щільно прилягають, глибокі груди, широкі рівні крижі й правильно поставлені кінцівки. Корови-первістки (98%) мають ванно- і чашоподібну форму вим'я. Основні проміри (см) вим'я первісток голштинської породи: довжина – $42,8 \pm 0,5$; ширина – $33,9 \pm 0,8$; глибина – $32,3 \pm 0,4$; обхват – $136,7 \pm 1,3$; а чорно-рябої відповідно: $40,0 \pm 0,6$; $32,8 \pm 0,5$; $30,8 \pm 0,5$; $132,6 \pm 1,8$. Голштинські корови енергійні, але не злі, добре переносять контакт з людиною і групове утримання. Оцінка екстер'єру за 10-бальною шкалою засвідчила такі показники: загальний розвиток $3,80 \pm 0,03$ бала, розвиток вим'я – $2,60 \pm 0,04$ і кінцівки – $2,60 \pm 0,04$, всього 9,0 балів. Результати візуальної оцінки підтверджуються даними лінійних промірів тварин. Корови-первістки голштинської породи за всіма екстер'єрними промірами переважали ровесниць української чорно-рябої породи ($P < 0,001$), (табл.1).

Визначено такі показники індексів (%) будови тіла корів голштинської породи: довгоногості – 47,3; розтягнутості – 113,4; грудинний – 62,7; тазо-грудинний – 84,8; а у корів чорно-рябої породи відповідно: 47,2; 116,0; 62,1 і 81,6.

Пересічна молочна продуктивність голштинської породи корів за I лактацію склала: надій молока – 6259 ± 56 кг (порівняно з чорно-рябою породою більше на 994 кг, $P < 0,001$) вміст жиру в молоці – $3,93 \pm 0,01\%$ (+0,06%, $P > 0,05$), вихід молочного жиру $246,0 \pm 2,0$ кг (+43,3 кг, $P < 0,001$). За 305 днів I лактації від 29 голштинських корів одержано понад 7,0 тис. кг молока. Середній вік отелення голштинських тварин 833 ± 6 днів, чорно-рябої – 854 ± 14 днів. Зв'язок між віком отелення і виходом молочного жиру за лактацію становив $+0,173 \pm 0,07$ ($P < 0,05$).

Між показниками лінійного росту тварин різних порід відмічається достовірний зв'язок (табл.4).

4. Зв'язок між окремими екстер'єрними промірами тулуба корів- первісток (r+m)

Корелюючі ознаки	Порода	
	голштинська	чорно-ряба
Висота в холці - обхват грудей	0,19±0,07**	0,30±0,17
Обхват грудей - глибина грудей	0,18±0,07*	0,66±0,13***
Обхват грудей - коса довжина тулуба	0,24±0,07***	0,41±0,16*
Ширина грудей – ширина в маклаках	0,15±0,07*	0,33±0,18*
Ширина в маклаках – коса довжина тулуба	0,20±0,07**	0,66±0,13***
Ширина грудей - обхват п'ястка	0,39±0,08***	0,16±0,17
Коса довжина тулуба – обхват п'ястка	0,43±0,08***	0,33±0,18*

Примітка: Різниця достовірна при - * P < 0,05, **P < 0,01, ***P < 0,001.

Показники, що характеризують відтворну здатність голштинських корів такі: тривалість сухостійного періоду – 58,8±2 дня, сервіс-періоду – 152,7±7 дня.

Товщина складки шкіри на останньому ребрі, з правого боку, у корів-первісток голштинської породи становить 11,8±0,2, а у ровесниць чорно-рябої породи – 11,3±0,1 мм (P>0,05).

Висновки. За схожих умов годівлі й утримання тварини голштинської породи канадської селекції за продуктивністю (надій, вихід молочного жиру) та показниками лінійного росту вигідно переважали ровесників української чорно-рябої породи.

Створення належних умов використання, ретельна оцінка й добір тварин голштинської породи дозволить розширити генофонд і визначити його призначення в програмі селекції по удосконаленню вітчизняної худоби.

Бібліографічний список

- 1.Розведення сільськогосподарських тварин /Басовський М.З., Буркат В.П., Вінничук Д.Т. та ін. - Біла Церква, 2001. – 400 с.
- 2.Буркат В.П. Використання голштинів у поліпшенні молочної худоби. – К.: Урожай, 1988. – 104 с.
- 3.Гавва И.А. Племенная работа с молочным и мясным скотом в Канаде // Животноводство.- 1986.- №8. – С.57-59.
- 4.Муррэй С.Хант. Молочное животноводство в Канаде // Мясное и молочное скотоводство и свиноводство. Технологический семинар. Canada – СССР, 1988. – С. 86-103.
- 5.Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников. - М.: Колос, 1969. – 258 с.
- 6.Прохоренко П.Н., Логинов Ж.Г. Голштино-фризская порода скота. – Л.: Агропромиздат. Ленингр. отд-ние, 1988. – 238 с.

Приведены сравнительные данные селекционной оценки коров-первотелок голштинской породы канадской селекции и украинской черно-пестрой породы.

Comparative data on selection evaluation of Holstein first calvers of Canadian selection and Ukrainian Black-and-White first calvers are presented in the article.